

Länsstyrelsen
Värmland

Regional utveckling
Bo Jonsson
010-2247217

YTTRANDE

Datum
2016-06-20

Sida
1(5)
Beteckning
300-3485-2016

Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över delbetänkandet Som ett brev på posten.
Postbefordran i ett digitaliserat samhälle (SOU 2016:27), dnr
N2016/02666/ITP

Sammanfattning

- Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om att ersätta kravet på övernattbefordran till krav på en tvådagarsbastjänst där minst 95 % av breven delas ut den andra arbetsdagen räknat från inlämningsdagen. Länsstyrelsen understryker dock vikten av regelbunden uppföljning av detta krav från tillsynsmyndigheten.
- Länsstyrelsen föreslår att genom föreskrifter långsiktigt säkra 5-dagarsregeln i alla delar av Sverige.
- Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om bibehållet pristak och att prisregleringen ska fortsätta gälla för brevfrösendelser upp till 500 gram.
- Länsstyrelsen anser att ett sammanhållet synsätt är viktigt vid beredning och beslutsfattande i frågor med påverkan på den långsiktiga utvecklingen av samhällsomfattande service i lands- och glesbygder.

Inledning

Länsstyrelsen Värmland anser det värdefullt med delbetänkandets analys av behovet av den samhällsomfattande posttjänsten i olika typer av gles- och landsbygder. Enligt EU-kommissionens postdirektiv från 1997 har alla medborgare rätt till en grundläggande postservice. Utredningen bedömer att det med hänsyn till regional tillväxtpolitik och politiken för en hållbar landsbygdsutveckling ska vara statens uppgift att även fortsättningsvis garantera en tillförlitlig posttjänst i hela landet till rimliga priser, dock utan statsstöd. Länsstyrelsen instämmer i detta. Yttrandet avges mot bakgrund av Länsstyrelsens uppdrag att främja grundläggande service på landsbygd.

Delbetänkandet föreslår två förändringar, dels att kravet på övernattbefordran för minst 85 % av lämnade brev för denna tjänst ersätts med en tvådagarsbastjänst där minst 95 % av breven ska ha delats ut senast den andra arbetsdagen räknat från inlämningsdagen oavsett var i landet de

har lämnats in och dels ändringar av pristaksregleringen.

Övernattbefordran

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om att ersätta kravet på övernattbefordran till krav på en tvådagarsbastjänst där minst 95 % av breven delas ut den andra arbetsdagen räknat från inlämningsdagen. Genom ändringen borde förutsättningarna öka för att kravet på tjänsten ska uppfyllas. Länsstyrelsen vill också understryka vikten av regelbunden uppföljning av detta krav från tillsynsmyndigheten.

Utredningen har kartlagt behov av övernattbefordran hos privatpersoner och småföretagare. Resultatet pekar på att störst behov av övernattbefordran av brev finns hos företag i glesbygd och på landsbygd. Detta hänger enligt utredningen samman med företagets tillgång till bredband. Utredningens förslag, att ersätta övernattbefordran med en tvådagarsbastjänst, ska ses mot nödvändigheten att balansera användarnas framtida behov mot postoperatörens möjlighet att tillgodose dessa. När det gäller användning av digitala posttjänster så är enligt Länsstyrelsens mening takten av bredbandsutbyggnaden en avgörande faktor för lands- och glesbygd. Utbyggnad sker för dels av stomnätet och dels av accessnätet. För det senare genomförs utbyggnaden i Värmlands län företrädevis av bredbandsföreningar på landsbygden. Eftersom tillgängliga offentliga bidragsmedel inte på långa vägar täcker behoven så har utbyggnadstakten stannat av. Allmänhet och företag i glesbygd och på landsbygd bedöms därför under lång tid ha fortsatt behov av tillförlitlig och snabb posttjänst.

Länsstyrelsen har på senare tid i kontakter med allmänhet och näringsliv i sitt arbete för service på landsbygd fått vittnesmål om brister i kvaliteten på posttjänsten. Enligt Länsstyrelsens mening kan därför en ändring till tvådagarsbastjänst med ett större krav på kvalitet var positivt från användarsynpunkt om förändringen kan öka förutsättningarna för att långsiktigt säkerställa posttjänstens kvalitet. Länsstyrelsen tillstyrker därför förslaget på en tvådagarsbastjänst men vill samtidigt dock understryka vikten av att 95%-regeln efterlevs och att tillsynsmyndigheten Post- o Telestyrelsen regelbundet följer upp detta krav.

5-dagarsregeln

Länsstyrelsen föreslår att genom föreskrifter långsiktigt säkra 5-dagarsregeln i alla delar av Sverige.

Postlagen ger möjlighet till föreskrifter om posttjänstens omfattning. Enligt gällande föreskrift innebär en posttjänst att insamling och utdelning av postförsändelser ska ske varje arbetsdag och minst fem dagar i veckan dock med vissa undantag. I slutet av 2014 omfattades cirka 900 avlämningsställen (kan vara både företagare och privatpersoner) av undantaget.

Utredningen fastslår att företag på landsbygd i högre grad är beroende av posttjänster eftersom kostnader för alternativa leveransmöjligheter är högre för dem än i tätort. Vidare pekar utredningen på att den bredbandsinfrastruktur som finns inte fullt ut kommer att kunna ersätta behovet av posttjänster. Länsstyrelsen instämmer i utredningens slutsatser, inte minst mot bakgrund av att finansieringsmöjligheterna för landsbygds-

och glesbygdsmrådenas bredbandsutbyggnad är långtifrån tillräckliga. Länsstyrelsen anser därför att föreskrifterna avseende 5-dagarsregeln bör förtydligas när det gäller undantag från denna regel utifrån risken att fler avlämningsställen i glesbygd kan komma att omfattas av undantagen.

Enligt Länsstyrelsens bedömning så löper glesbygdsområden störst risk att undantas från 5-dagars regeln. Vidare bedömer Länsstyrelsen att det även på längre sikt är i dessa områden som företag och privatpersoner mot bakgrund av sämre tillgång till fullgod bredbandsuppkoppling har störst behov av fungerande postservice. Det är därför enligt Länsstyrelsen mening viktigt att långsiktigt säkra denna service, till exempel genom tydliga, långsiktigt stabila föreskrifter.

Pristak

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om bibehållet pristak.

I postförordningen föreskrivs att den som tillhandahåller en samhällsomfattande posttjänst inte får höja normalportot per kalenderår för övernattbefordrade försändelser på högst 500 gram mer än förändringen i konsumentprisindex. Syftet med pristak är dels att skydda konsumenter, främst de grupper som inte har något alternativ till Postnord, mot allt för kraftiga prishöjningar och dels för att motverka korssubventionering mellan Postnords olika posttjänster. Nuvarande pristak infördes 1998. Utredningen skulle enligt kommittédirektivet se över om behovet av pristak kvarstår.

Utredningen har kommit fram till att det även i framtiden kommer att finnas grupper som skulle gynnas av att portot hålls på en reglerad nivå, framför allt småföretagare i gles- och landsbygder och äldre privatpersoner. Utredningen har vidare bedömt att det inte inom den närmaste framtiden kommer att uppstå sådan konkurrens som medför en prispress på den marknad som omfattas av pristaksregleringen. Länsstyrelsen instämmer med denna bedömning. Länsstyrelsen bedömer dessutom att det för de glesare områdena inte under lång tid, om någonsin, kommer att finnas marknadsmässig konkurrens om samhällsomfattande posttjänster. Enligt Länsstyrelsens uppfattning finns inget som tyder på att pristaket skulle kunna tas bort under överskådlig tid utan att ovannämnda grupper skulle påverkas negativt.

Mot bakgrund av ovan nämnda bedömningar så föreslår utredningen att pristaket ska behållas, åtminstone inom den närmaste tiden. Orsaken är främst att det inte finns några bra alternativ till reglering av prissättningen. Post- och Telestyrelsen har påbörjat ett arbete för att genom föreskrifter förtydliga regelverket för kostnadsorienterad prissättning, icke-diskriminering och insyn. När dessa föreskrifter är klara kan frågan om borttagande av pristak återigen aktuell. Utredningen föreslår dock att prisregleringen ska ändras så att den avser enstaka brev upp till 250 gram som befordras över två arbetsdagar. Motivet är att det är ytterst liten andel av brev (2 % under 2014) som väger mellan 250 och 500 gram.

Enligt Länsstyrelsens uppfattning är pristaksinstrumentet ändamålsenligt för att säkerställa en rimlig kostnad för brevbefordran. Länsstyrelsen anser också att pristaket bör bli kvar så länge som det inte finns någon konkurrens och därmed prispress på den del av marknaden som omfattas av pristaksregleringen.

Länsstyrelsen anser vidare att prisregleringen ska fortsätta gälla för brevfrändelser upp till 500 gram. En ändring enligt utredarens förslag skulle enligt Länsstyrelsens mening kunna leda till oönskade prishöjningar. Utredningen gör bedömningen att mindre företag på landsbygden är mest känsliga för portohöjningar. Dock, menar utredningen, kan utbyggnaden av bredband ge möjlighet för företag att ersätta fysisk post med digital. Som Länsstyrelsen ovan beskrivit har bredbandsutbyggnaden stannat av i flera glesa bygder i Värmland och även i andra delar av landet. Utredningens förslag skulle därför enligt Länsstyrelsens bedömning få negativa konsekvenser under en längre tid för små företag på landsbygden.

Avslutande reflektioner

Enligt Länsstyrelsens mening är det viktigt att ha ett sammanhållet synsätt ur ett landsbygdsutvecklingsperspektiv när olika utredningsförslag med påverkan på det allmänna serviceutbudet på landsbygden bereds, inte minst när det gäller små företags förutsättningar att driva företag i dessa bygder. Små förändringar till det sämre för olika typer av service kan sammantaget få större konsekvenser för landsbygdsutvecklingen än förändringarna bedömda var för sig.

Det har under senare tid kommit flera utredningsförslag med koppling till landsbygdens utveckling och urbaniseringens konsekvenser, till exempel rörande läkemedelsförsörjning (2014) och om service i glesbygd (2015). I sistnämnda utredning finns förslag om att regionala utvecklingsprojekt ska initieras för att trygga tillgången till postservice i glesbygd. Projekten skulle finansiera postservice genom upphandling. Länsstyrelsen avstyrkte förslaget i sitt remissvar. Projekt ska normalt vara mer kortsiktiga, tidsbegränsade lösningar av problem. Länsstyrelsen ser därför inte dessa som en långsiktigt hållbar lösning för postservice i glesbygd. Det finns också risk för att upprätthållande av posthanteringen i glesbygd skulle bli alltför beroende av lokalt och regional engagemang. Länsstyrelsen ställde sig i sitt remissvar tveksam till att förändra/minska Post Nords nuvarande ansvar för den samhällsomfattande posttjänsten. Länsstyrelsens uppfattning kvarstår. Projektifiering av postservicen är enligt Länsstyrelsens mening inte långsiktigt hållbart.

I utredningen om läkemedelsförsörjningen säga att *”en förutsättning för att spridningen av apoteksombuden i landet behålls eller utökas och kan fortsätta utgöra ett komplement till öppenvårdsapoteken är att utbredningen av annan service och antalet näringsidkare inte försämras ytterligare i gles- och landsbygden”*. Ombudsverksamheten bedöms alltså vara intimt kopplat till utvecklingen av allmän service på landsbygden. I utredningen fanns förslag om hur läkemedelsförsörjningen i glesbygd skulle upprätthållas. Bland annat föreslogs en kontinuerlig uppföljning av utvecklingen av försörjningen för att säkerställa att grundläggande behov i glesbygds kan tillgodoses.

Båda utredningarna indikerar hur urbaniseringstakten och den allt mer åldrande befolkningen i glesa bygder samt en allmän förändring av serviceutbudet påverkar både efterfrågan och utbudet av olika typer av service på lands- och glesbygd. Länsstyrelsen vill därför understryka vikten

av ett sammanhållet synsätt i bedömningar och avväganden i ärenden och strategiska vägval kopplade till landsbygdsutveckling.

Landshövding Kenneth Johansson har fattat beslut i detta yttrande. Handläggare Bo Jonsson har varit föredragande. I den slutliga handläggningen deltog också länsråd Johan Blom, verksamhetschef Torben Ericson, enhetschef Märet Engström samt handläggare Ingela Bönström Brusgård.

Kenneth Johansson

Bo Jonsson